

EUROOPA PROKURATUURI KOLLEEGIUMI 21. APRILLI 2021. AASTA OTSUS,

MILLEGA VÕETAKSE VASTU KRIMINAALASJADE UURIMISE,
EVOKATSIOONI PÕHIMÕTETE JA EDASTAMISE TEGEVUSSUUNISED,
MIDA ON MUUDETUD EUROOPA PROKURATUURI KOLLEEGIUMI 7.
VEEBRUARI 2022. AASTA OTSUSEGA 007/2022 JA 29. JUUNI
2022. AASTA OTSUSEGA 026/2022

Euroopa Prokuratuuri kolleegium,

võttes arvesse nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrust (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (edaspidi „Euroopa Prokuratuuri määrus“), eriti selle artikli 9 lõiget 2, artikleid 25, 26 ja 27 ning artikli 34 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Prokuratuuri kolleegiumi 12. oktoobril 2020. aastal vastu võetud Euroopa Prokuratuuri kodukorda, eriti selle artikleid 42 ja 57,

võttes arvesse vajadust tagada ühtsed süüdistuste esitamise põhimõtted ja võidelda tõhusalt Euroopa Liidu finantshuve kahjustavate kuritegudega,

võttes arvesse Euroopa peaprokuröri ettepanekut, mis põhineb Euroopa prokuröride spetsiaalse töörühma järeldustel,

ON TEINUD JÄRGMISE OTSUSE:

Artikkel 1

Euroopa Prokuratuuri suunised prioriteetide, uurimise ja süüdistuste esitamise põhimõtete kohta on sätestatud 1. lisas, mis on käesoleva otsuse lahutamatu osa.

Suunised evokatsiooniõiguse kasutamise kriteeriumide kohta seoses pooleliolevate kriminaalasjadega, mis on seotud kuritegudega, mis on Euroopa Prokuratuuri pädevuses ja mis on sooritatud pärast 20. novembrit 2017, on sätestatud 2. lisas, mis on käesoleva otsuse lahutamatu osa.

Suunised Euroopa delegaatprokuröridele kriminaalasjade evokatsiooni õiguse mittekasutamise kriteeriumide kohta, on sätestatud 3. lisas, mis on käesoleva otsuse lahutamatu osa.

EUROOPA
PROKURATUUR

Suunised kriminaalasjade pädevatele riigiasutustele edastamise kriteeriumide kohta on sätestatud 4. lisas, mis on käesoleva otsuse lahutamatu osa.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Luxembourg, 21. aprill 2021

Kolleegiumi nimel

Laura Codruța KÖVESI
Euroopa peaprokurör

1. LISA. SUUNISED EUROOPA PROKURATUURI PRIORITEETIDE, UURIMISE JA SÜÜDISTUSTE ESITAMISE PÕHIMÕTETE KOHTA¹

Vastavalt nõukogu määruse (EL) 2017/1939 (edaspidi „Euroopa Prokuratuuri määrus“) põhjendusele 24 teeb Euroopa Prokuratuuri kolleegium otsuseid strateegilistes küsimustes, sealhulgas määrab kindlaks Euroopa Prokuratuuri prioriteetid ning uurimise ja süüdistuse esitamise põhimõtted. Lisaks vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 9 lõikele 2² teeb kolleegium otsuseid strateegilistes küsimustes, eelkõige selleks, et tagada Euroopa Prokuratuuri süüdistuse esitamise põhimõtete ühtsus, tõhusus ja järjepidevus liikmesriikides.

Artikli 25 lõikes 1 sätestatakse, et „Euroopa Prokuratuur teostab oma pädevust kas uurimise algatamisega artikli 26 alusel või otsusega kasutada oma evokatsiooniõigust artikli 27 alusel.“

Euroopa Prokuratuur alustab uurimist, kui temani jõuab asjakohane teave toime pandud või toime pandava kuriteo kohta, mis võib Euroopa Prokuratuuri pädevusse kuuluda ja mille kohta ei ole ühegi liikmesriigi õigus- või õiguskaitseasutus algatanud uurimist.

Euroopa Prokuratuur võib otsustada kasutada oma evokatsiooniõigust, kui liikmesriigi õigus- või õiguskaitseasutus on algatanud sellise kuriteo uurimise, mille suhtes Euroopa Prokuratuur võib oma pädevust teostada.

Euroopa Prokuratuuri kodukorra artikli 40 lõikes 2 (edaspidi „kodukord“) nähakse ette, et uurimise läbiviimise eest vastutuse võtmise eesmärgil tehtava kontrolli käigus hinnatakse eelkõige täiendavalt järgmisi kriteeriume:

- a. uurimise seis;
- b. uurimise asjakohasus seoses Euroopa Prokuratuuri uurimise ja süüdistuse esitamise põhimõtete ühtsuse tagamisega;
- c. uurimise piiriülesed aspektid;
- d. muu konkreetne põhjus, mis osutab sellele, et Euroopa Prokuratuuril on uurimise jätkamiseks paremad võimalused.

Seda arvestades sätestab kolleegium järgmised suunised, mida Euroopa delegaatprokurörid võtavad arvesse seoses Euroopa Prokuratuuri prioriteetide ning uurimise ja süüdistuse esitamise põhimõtetega.

1. Uurimise algatamine

- a) Vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 24 lõikele 1 „[I]idu institutsioonid, organid ja asutused ning liikmesriikide ametiasutused, kellel on pädevus kohaldatava siseriikliku õiguse alusel, teavitavad Euroopa Prokuratuuri põhjendamatu viivitusega

¹ Käesolevad suunised on esitatud Euroopa Prokuratuuri kolleegiumi 21. aprillil 2021. aastal vastu võetud otsuses 029/2021 esitatud kujul, mida on muudetud Euroopa Prokuratuuri kolleegiumi 29. juuni 2022. aasta otsusega 026/2022.

² Kui ei ole teisiti märgitud, on käesolevas dokumendis nimetatud artiklid Euroopa Prokuratuuri määruse artiklid.

igast kuriteost, mille puhul viimane võib teostada oma pädevust kooskõlas artikliga 22 ning artikli 25 lõigetega 2 ja 3.” See on peamine kanal, mis võimaldab Euroopa Prokuratuuril oma pädevust teostada, algatades uurimise.

- b) Kriminaalasjadest teatavad peamiselt liidu institutsioonid, organid ja asutused ning liikmesriikide asutused. Euroopa Prokuratuur võib saada teavet otse ka muudest allikatest, näiteks füüsiliste ja juriidiliste isikute kaebustest. Artikli 26 lõikes 1 on ette nähtud, et Euroopa Prokuratuur alustab uurimist, kui „on põhjendatult alust arvata”, et pannakse toime või on toime pandud Euroopa Prokuratuuri pädevusse kuuluv kuritegu, kuid artiklis ei mainita ühtegi konkreetset allikat.
- c) Artikli 24 lõikes 1 viidatakse artiklile 22 ning artikli 25 lõigetele 2 ja 3, mis tähendab, et Euroopa Prokuratuur on – esimeses astmes – ainus pädev asutus hindama, kas ta peaks oma pädevust teostama. See hõlmab kriminaalasju, kus Euroopa Prokuratuuril ja liikmesriigi prokuratuuril võib olla konkureeriv pädevus. Artikli 24 lõikes 1 nähakse ette, et kuriteost teavitatakse otse ja ainult Euroopa Prokuratuuri, mistõttu liikmesriigi õigusasutused ei saa olla teatise samaaegsed või konkureerivad adressaadid. Sellisel juhul teavitavad liidu institutsioonid, organid ja asutused ning liikmesriikide ametiasutused, kellel on pädevus kohaldatava siseriikliku õiguse alusel, kuriteost otse ja ainult Euroopa Prokuratuuri. Artikli 24 lõike 1 kohaselt saadud teavituse eesmärk on ajendada Euroopa Prokuratuuri tegema otsust, kas ta teostab oma pädevust, algatades uurimise; seega adresseeritakse teavitus ainult Euroopa Prokuratuurile.
- d) Seetõttu välditakse Euroopa Prokuratuuri eesõiguse ja uurimistoimingute häirimist, kui nimetatud asutused teavitavad kuriteost peamiselt ja ainult Euroopa Prokuratuuri. Selle ainuteavitamisega välditaks paralleelsete uurimiste riski ja nende negatiivseid tagajärgi ning ka tõsiseid häireid määrusega ette nähtud teabevahetusmehhanismis.
- e) Eespool nimetatud eeskirjad ei piira riigiasutuste õigust saada õigeaegset teavet mis tahes kriminaalasja kohta, mille suhtes Euroopa Prokuratuur otsustab uurimise algatada, sest Euroopa Prokuratuuril on vastavalt artikli 25 lõikele 5 ja artikli 26 lõikele 7 kohustus seda teavet anda.

2. Evokatsiooniõiguse kasutamine seoses uurimisega

- a) Euroopa Prokuratuur saab teabe kuriteo kohta, mille suhtes ta võib oma pädevust teostada, pärast seda, kui liikmesriigi õigus- või õiguskaitseasutus on juba algatanud uurimise. Nimetatud teave saadakse vastavalt artikli 24 lõikele 2 ja see on seotud Euroopa Prokuratuuri võimaliku otsusega teostada oma pädevust evokatsiooniõigust kasutades.
- b) Nagu eespool märgitud, on kriteeriumid, mis tuleb täita, kui otsustatakse, kas kasutada evokatsiooniõigust seoses kriminaalasjaga, mille suhtes riigiasutus on juba algatanud kriminaaluurimise, teistsugused kui kriminaalasja uurimise algatamise kriteeriumid.
- c) Euroopa Prokuratuuri evokatsiooniotsuse vastuvõtmiseni võib riigiasutus endiselt teha uurimistegevusi, sest artikli 27 lõike 5 kohaselt on riigiasutus kohustatud hoiduma edasistest uurimistoimingutest alles pärast seda, kui Euroopa Prokuratuur teostab oma evokatsiooniõigust. Ainus, mida riigiasutus pärast artikli 24 lõikes 2 nimetatud teabe

esitamist ja enne Euroopa Prokuratuuri evokatsioonitsust teha ei tohi, on mis tahes otsus, mille tulemusel võidakse välistada evokatsiooniõiguse kasutamine Euroopa Prokuratuuri poolt.

- d) Lisaks tuleb märkida, et artikli 24 lõikes 2 sätestatakse ainult, et „kui liikmesriigi pädev õigus- või õiguskaitseasutus leiab“, et nende poolt läbi viidav uurimine puudutab artiklis 22 ja artikli 25 lõigetes 2 ja 3 nimetatud kuritegu, teavitab asutus Euroopa Prokuratuuri. Kuna Euroopa Prokuratuuri pädevusse kuuluvad kuriteod ei ole loetletud „kuritegude suletud loetelus“ ja seega ei saa neid alati kohe tuvastada, võib juhtuda, et pädev riigiasutus peab enne Euroopa Prokuratuuri teavitamist tegema esialgse hindamise.
- e) Liikmesriigi pädev õigus- või õiguskaitseasutus võib peamiselt ja ainult artikli 24 lõikes 3 osutatud olukordades siiski leida, et Euroopa Prokuratuur ei peaks oma pädevust teostama. Pädev riigiasutus on igal juhul kohustatud Euroopa Prokuratuuri sellest teavitama.
- f) Kui riigiasutus ei arva, et Euroopa Prokuratuuri tuleks teavitada, võib Euroopa Prokuratuur siiski kasutada oma evokatsiooniõigust pärast teabe saamist muudest allikatest ning järgides artikli 27 lõikega 3 ja sellest tulenevalt artikli 24 lõikega 2 ette nähtud menetlust.

3. Suunised Euroopa Prokuratuuri pädevuse teostamise kohta

3.1. Üldised eeskirjad

- a) Vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 24 lõikele 1 teavitavad liidu institutsioonid, organid ja asutused ning liikmesriikide ametiasutused, kellel on pädevus kohaldatava siseriikliku õiguse alusel, igast artiklis 22 ja artikli 25 lõigetes 2 ja 3 nimetatud kuriteost ainult Euroopa Prokuratuuri.
- b) Käesolevate suuniste kontekstis võetakse Euroopa Liidu finantshuvidele tekitatud või tõenäoliselt tekitatava kahju hindamisel arvesse järgmist:
 - 1. Euroopa Liidu ressurssidele või varadele tekitatud tegelik kahju ja/või kahju, mis oleks võidud neile tekitada, kui kuritegu oleks teostatud vastavalt toimepanija(te) kavatsustele;
 - 2. hangetega seotud kriminaalasjade korral lepingu maksumus, kui tegevus ei tekitanud liidu finantshuvidele tegelikku varalist kahju, kuid lepingut ei oleks ilma pettuseeta sõlmitud.
- c) Kui Euroopa Prokuratuur otsustab teostada oma pädevust mõne artikli 22 lõigete 2 või 3 või artikli 25 lõigete 2 või 3 kohaldamisalasse kuuluva kuriteo korral ning on ette näha, et selline otsus võib põhjustada artikli 25 lõike 6 kohaselt pädevuskonflikti, põhjendatakse nii Euroopa Prokuratuuri otsust kui ka liikmesriigi teavet ning need peavad sisaldama konkreetset põhjendust Euroopa Prokuratuuri pädevuse kohta asjaomases kriminaalasjas.

3.2. Pädevuse teostamine, algatades uurimise, mis tugineb kuriteo kohta saadud teabele, mille Euroopa Prokuratuur saab vastavalt artikli 24 lõikele 1 või muust sõltumatust allikast

- a) Euroopa Prokuratuur teostab oma pädevust seoses artikli 22 lõikes 1 nimetatud mis tahes kuriteoga, mis jääb tema sisulise, territoriaalse ja isikulise pädevuse piiridesse.
- b) Vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 22 lõikele 2 teostab Euroopa Prokuratuur oma pädevust seoses kuritegudega, mis on seotud kuulumisega kuritegelikku ühendusse, kui sellise kuritegeliku ühenduse kuritegevuse kese on mis tahes artikli 22 lõikes 1 osutatud kuritegude toimepanemisel. Sellisel juhul ja ilma, et see piiraks artikli 25 lõike 3 kohaldamist, algatab Euroopa Prokuratuur uurimise olenemata muude aluseks olevate kuritegude samaaegsest esinemisest ning olenemata sellest, kui suurt kahju on tekitanud või tõenäoliselt tekitavad liidu finantshuvidel kuriteod, mida ei ole nimetatud artikli 22 lõikes 1.
- c) Kui sellise kuritegeliku ühenduse ebaseaduslik tegevus on võrdväärset suunatud mitmele valdkonnale ning kui ühe või enama artikli 22 lõikes 1 nimetatud kuriteo toimepanemise eesmärk on kavatsus panna samal ajal toime muid kuritegusid, võib Euroopa Prokuratuur oma pädevust teostada ainult juhul, kui esineb üks järgmistest asjaoludest:
 1. liikmesriigi õiguses sätestatud maksimaalne karistumäär artikli 22 lõike 1 kohaldamisalasse jääva kuriteo eest on suurem kui maksimaalne karistumäär, mis on sätestatud muu aluseks oleva kuriteo eest, ning uurimiste eraldamine kahjustaks uurimise või süüdistuse esitamise tõhusust, õigusemõistmist või saaks kahjustada süüdistatavate või kannatanute menetluslikke tagatisi või põhiõigusi. Kui Euroopa Prokuratuuri pädevusse mittekuuluva kuriteo eest ette nähtud maksimaalne karistumäär on suurem, võib Euroopa Prokuratuur siiski oma pädevust teostada, kui see kuritegu on olnud instrumentaalne artikli 22 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluva kuriteo toimepanemisel või kui see on pandud toime, et tagada karistamatus Euroopa Prokuratuuri pädevusse kuuluvate kuritegude eest või kui see on olnud instrumentaalne artikli 22 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvast kuriteost saadud tuluga mis tahes tehingu tegemiseks, selle üleandmiseks või võõrandamiseks;
 2. on alust arvata, et asjaomase kuriteoga liidu finantshuvidel tekitatud või tõenäoliselt tekitatav kahju ületab mõnele teisele kannatanule tekitatud või tõenäoliselt tekitatavat kahju;
 3. uurimisel võivad olla tagajärjed liidu tasandil või see võib kahjustada liidu mainet, sealhulgas kriminaalasjad, mille korral võidakse liidu mainet kahjustada riiklikul või kohalikul tasandil.
- d) Euroopa Prokuratuur teostab oma pädevust vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 22 lõikele 3 ja artikli 25 lõikele 3 mis tahes muu kuriteo korral, mis on lahutamatu

seotud artikli 22 lõike 1 kohaldamisalasse jääva kuriteoga. Kuritegu loetakse teise kuriteoga lahutamatu seotud muu hulgas järgmistel juhtudel:

1. eraldi otsus selle kohta, kas esitada süüdistus neist ühe kuriteo kohta, võib põhjustada teise kuriteo uurimises, süüdistuse esitamisel või kohtumenetluses *ne bis in idem* põhimõttega seotud tagajärgi;
 2. mõlemad kuriteod pandi toime sama materiaalse tegevuse kaudu ja neid ajendas sama kavatsus;
 3. nende kuritegude faktiliste asjaolude kogum pandi toime sama kuritegeliku plaani teostamise osana, et saavutada sama ühine eesmärk;
 4. ühe kuriteo konkreetne õigusvastane tegevus on aja, ruumi ja eseme kaudu seotud teise kuriteoga, moodustades lahutamatu terviku;
 5. kuritegude faktid on omavahel selliselt seotud, et kuritegude eraldi uurimine, süüdistuse esitamine või kohtuotsuse tegemine eraldi menetlustes lahutaks tehnilikult sündmuste jada, mis moodustavad loomuliku tegevusprotsessi.
- e) Vastavalt ELi direktiivi 2017/1371 artikli 4 lõikele 1 teostab Euroopa Prokuratuur oma pädevust artikli 22 lõikes 1 osutatud kuritegudest saadud varaga seonduvate rahapesukuritegude korral³.
- f) Kui rahapesu hõlmab nii artikli 22 lõikes 1 nimetatud kuritegudest kui ka mis tahes muudest kuritegudest saadud vara, teostab Euroopa Prokuratuur oma pädevust järgmistel juhtudel:
1. kui liikmesriigi õiguse kohaselt artikli 22 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluva eelkuriteo eest ette nähtud maksimaalne karistumäär on suurem kui mõne teise eelkuriteo eest ette nähtud maksimaalne karistumäär, v.a kui viimane oli instrumentaalne artikli 22 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluva kuriteo toimepanemiseks;
 2. kui artikli 22 lõikes 1 nimetatud kuriteost saadud vara väärtus on suurem kui muudest eelkuritegudest saadud vara väärtus
või
 3. kui uurimisel võivad olla tagajärjed liidu tasandil või see võib kahjustada liidu mainet, sealhulgas kriminaalasjad, mille korral võidakse liidu mainet kahjustada riiklikul või kohalikul tasandil.

³ Mõistet „vara“ kasutatakse käesoleval juhul vastavalt määratlusele, mis on esitatud rahapesuvastase töökoonna (FATF) soovitusel: „vara – igasugune vara, kas ainealine või mitteineline, kas kinnis- või vallasvara, kas materiaalne või mittemateriaalne, ning sellise vara omandiõigust või muid selle varaga seotud õigusi tõendavad juriidilised dokumendid või aktid“ (sõnastik).

3.3. Pädevuse teostamine, kasutades seoses uurimisega evokatsiooniõigust koos viitega kuritegeliku tegevuse kohta saadud teabele, mille Euroopa Prokuratuur saab vastavalt artikli 24 lõikele 2

Euroopa Prokuratuur teostab oma pädevust seoses uurimisega, kasutades evokatsiooniõigust, kui täidetud on jaotises 3.2 sätestatud kriteeriumid ja vähemalt üks järgmistest täiendavatest kriteeriumidest:

- a) uurimisel võivad olla tagajärjed liidu tasandil või see võib kahjustada liidu mainet, sealhulgas kriminaalasjad, mille korral võidakse liidu mainet kahjustada riiklikul või kohalikul tasandil;
- b) liidu ametnikke või muid teenistujaid, liidu institutsioonide liikmeid või muid ametiisikuid⁴ kahtlustatakse kuriteo toimepanekus mis tahes rollis;
- c) uurimine on piiriülese mõõtmega, hõlmates vähemalt kaht osalevat liikmesriiki, mistõttu on Euroopa Prokuratuuril ühtse asutusena uurimiseks ja süüdistuse esitamiseks tõhusam positsioon;
- d) uurimine on piiriülese mõõtmega, hõlmates nii osalevaid kui ka mitteosalevaid liikmesriike ja/või kolmandaid riike, ning osaleva liikmesriigi riigiasutused ei võtnud asjakohaseid meetmeid või uurimine viibib oluliselt;
- e) riigiasutus ei võtnud ja tõenäoliselt ei võta või ei saa võtta asjakohaseid meetmeid liidu finantshuvidele tekitatud kahju täielikuks sissenõudmiseks;
- f) riigiasutus ei teostanud olulisi uurimistoiminguid;
- g) pädev riigiasutus ja Euroopa Prokuratuur on sõlminud kokkuleppe, et viimane on uurimiseks või süüdistuse esitamiseks paremas positsioonis,
või
- h) kui on kiiresti vaja tegelda ühe või mitmega järgmistest olukordadest ning vastutav riigiasutus ei võtnud olukorra lahendamiseks asjakohaseid meetmeid ning tõenäoliselt ei võta või ei saa neid selleks võtta:
 1. konkreetne oht, et kuriteoga saadud tulu läheb kaotsi, müüakse, antakse üle või tehakse mingil viisil konfiskeerimiseks kättesaamatuks;
 2. konkreetne oht, et kahtlustatav võib (kahtlustatavad võivad) üritada põgeneda või üritab (üritavad) tegelikult põgeneda süüdistuse esitamise ja õigusemõistmise eest;
 3. konkreetne oht, et üht või mitut põhitunnistajat ähvardatakse, neile tekitatakse kahju või neile liginetakse muul viisil, et nad oma ütlusi muudaks;

⁴ Mõistet „ametiisik“ kasutatakse käesolevas dokumendis vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiivi (EL) 2017/1371 (mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (finantshuvide kaitse direktiiv)) artikli 4 lõikes 4 ja põhjenduses 10 esitatud määratlusele ning ÜRO korrupsioonivastase konventsiooni artikli 2 punktides a, b ja c esitatud määratlusele ning see hõlmab rahvusvahelise organisatsiooni ametiisikuid.

4. konkreetne oht, et olulised asitõendid hävitatakse, neid varjatakse või need tehakse muul viisil kättesaamatuks;
5. risk, et suureneb kahju liidu finantshuvidele.

4. Pädevuskonflikti tõstatamine või sellele reageerimine vastavalt artikli 25 lõikele 6

4.1. Õigusraamistik

- a) Vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 25 lõikele 6, kui Euroopa Prokuratuur ja liikmesriigi prokuratuur on eriarvamusel küsimuses, kas kuritegu kuulub artikli 22 lõigete 2 või 3 või artikli 25 lõigete 2 või 3 kohaldamisalasse, teeb pädevuse kohta otsuse riigiasutus, kes on liikmesriigi tasandil pädev tegema otsust süüdistuse esitamise pädevuse andmise kohta.
- b) Kuigi määrukses ei sätestata konflikti tõstatamise menetlust, ollakse seisukohal, et nii Euroopa Prokuratuur kui ka liikmesriigi prokuratuur võivad otsustada, kumb on pädev uurimist läbi viima.
- c) Kuna määrukses puudub konkreetne menetlus, täidab Euroopa Prokuratuur riiklike õigusaktidega kehtestatud pädevusvaidluste lahendamise eeskirju ja pöördub asjaomase liikmesriigi määratud asutuse poole, kes on pädev tegema otsust pädevuse andmise kohta.
- d) Euroopa Prokuratuur saab teabe vastavalt artikli 24 lõikele 3 ainult artikli 25 lõikes 3 osutatud kriminaalasjade korral. Sellisel juhul võib Euroopa Prokuratuur teostada oma pädevust artikli 25 lõike 6 alusel. Artikli 27 lõikega 1 on ette nähtud, et Euroopa Prokuratuur teeb oma evokatsiooniõiguse teostamise kohta otsuse pärast kogu artikli 24 lõike 2 kohase teabe saamist. Põhjenduses 61 on sätestatud, et „kui liikmesriigi õigus- või õiguskaitseasutus algatab seoses kuriteoga uurimise ja leiab, et Euroopa Prokuratuur ei saaks teostada oma pädevust, peaks ta sellest teavitama Euroopa Prokuratuuri, et võimaldada viimasel hinnata, kas ta peaks pädevust teostama“. Euroopa Prokuratuur on täielikult iseseisev otsustamaks, kas kuritegu kuulub tema pädevusse.
- e) Kohaldades analoogia alusel määruse artikli 27 lõiget 3, võib Euroopa Prokuratuur samuti teavitada pädevat riigiasutust, et Euroopa Prokuratuuri hinnangul kuulub uurimine tema pädevusse ja ta kavatseb kasutada oma evokatsiooniõigust. Seega võib Euroopa Prokuratuur taotleada pädevalt riigiasutuselt teabe esitamist vastavalt määruse artiklile 24 lõikele 2.
- f) Kui pädev riigiasutus pole sellega siiski nõus ja otsustab kinnitada oma otsust, et Euroopa Prokuratuur ei peaks vastavalt artikli 24 lõikele 3 oma pädevust teostama, võib Euroopa Prokuratuur teostada oma pädevust artikli 25 lõike 6 kaudu, mida kohaldatakse juhul, kui Euroopa Prokuratuur ja liikmesriigi prokuratuur on eriarvamusel.
- g) Kõigil muudel juhtudel, sealhulgas kui uurimine on seotud organiseeritud kuritegevuse ja rahapesu kuritegudega, on riigiasutusel kohustus teavitada Euroopa Prokuratuuri

kooskõlas artikli 24 lõikega 2, ning kui Euroopa Prokuratuur leiab tulemusena, et ta peaks oma pädevust teostama, kasutab Euroopa Prokuratuur oma evokatsiooniõigust.

- h) Seevastu võib liikmesriigi prokuratuur tõstatada mitmel juhul nn positiivse pädevuskonflikti⁵. Nagu eespool mainitud, teavitab Euroopa Prokuratuur pädevat riigiasutust mis tahes otsusest teostada oma pädevust või jätta see teostamata vastavalt artikli 25 lõikele 5, artikli 24 lõikele 7, artikli 26 lõikele 2, artikli 26 lõikele 7 ja artikli 27 lõikele 7. Kui Euroopa Prokuratuur teostab oma pädevust, kas uurimist algatades või kasutades evokatsiooniõigust seoses mis tahes kuriteoga, mis kuulub artikli 22 lõigete 2 ja 3 või artikli 25 lõigete 2 ja 3 kohaldamisalasse, on liikmesriigi prokuratuuril õigus pärast asjaomase teabe saamist nõuda, et pädev riigiasutus teeks otsuse selle kohta, kes on pädev kriminaalasja uurimist läbi viima.
- i) Võimaliku nn negatiivse pädevuskonflikti⁶ korral ei saa riigiasutused kriminaalasja Euroopa Prokuratuurile üle anda ega edastada, vaid saavad Euroopa Prokuratuuri ainult vastavalt artikli 24 lõikele 2 teavitada. Pärast teabe hindamist võib Euroopa Prokuratuur otsustada oma pädevust mitte teostada ning ei pea nn negatiivset konflikti tõstatama. Sellisel juhul jääb uurimine pädevale riigiasutusele.
- j) Siiski võib pädev riigiasutus tõstatada nn negatiivse konflikti alati, kui Euroopa Prokuratuur otsustab oma pädevust mitte teostada mis tahes kuriteo korral, mis jääb artikli 22 lõigete 2 või 3 või artikli 25 lõigete 2 või 3 kohaldamisalasse.
- k) Tuleb märkida, et riigiasutus võib nn negatiivse konflikti tõstatada ka juhul, kui Euroopa Prokuratuur on kriminaalasja edastanud vastavalt artikli 34 lõikele 1. Artikli 34 lõike 5 kohaselt on nii, et kui Euroopa Prokuratuur otsustab edastada artikli 34 lõigetes 2 ja 3 nimetatud kriminaalasja riigiasutusele, võib viimane otsustada kriminaalasja mitte üle võtta. Riigiasutusel ei ole siiski õigust kriminaalasja edastamist tagasi lükata, kui see jääb artikli 34 lõike 1 kohaldamisalasse. Artikli 34 lõike 1 alusel saab riigiasutusele edastada ainult selliseid uurimisi (mille suhtes saab tõstatada negatiivse konflikti), mis käsitlevad kuritegusid, mis on seotud kuulumisega kuritegelikku ühendusse, kui ilmneb, et sellise kuritegeliku ühenduse kuritegevuse kese ei ole panna toime artikli 22 lõikes 1 osutatud kuritegusid. Kui Euroopa Prokuratuur ja liikmesriigi prokuratuur on eriarvamusel selle osas, kas kuritegu jääb artikli 22 lõike 2 kohaldamisalasse, st mis on kuriteo kese, võib sellele juhtida pädeva riigiasutuse tähelepanu, et viimane teeks otsuse kooskõlas artikli 25 lõikega 6.

⁵ „Positiivne konflikt“ viitab siinkohal olukordadele, kus nii Euroopa Prokuratuur kui liikmesriigi prokuratuur väidavad, et neil on pädevus kriminaalasja uurimise läbiviimiseks ja süüdistuse esitamiseks.

⁶ „Negatiivne konflikt“ viitab siinkohal olukordadele, kus nii Euroopa Prokuratuur kui liikmesriigi prokuratuur väidavad, et neil ei ole pädevust kriminaalasja uurimiseks ja süüdistuse esitamiseks ning et pädevus kuulub teisele asutusele.

4.2. Suunised Euroopa Prokuratuurile, kui eriarvamus võib põhjustada pädevuskonflikti vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 25 lõikele 6

- a) Kui Euroopa Prokuratuur otsustab tõstatada määruse artikli 25 lõikes 6 osutatud menetluse kaudu pädevuskonflikti, esitab Euroopa delegaatprokurör pädevale riigiasutusele põhjendatud avalduse, kus taotletakse, et Euroopa Prokuratuurile antaks kriminaalasja uurimiseks pädevus, kui see on asjakohane vastavalt riiklikele õigusaktidele.
- b) Kui Euroopa Prokuratuur saab teabe, et riigiprokurör on tõstatanud Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 25 lõike 6 kohaselt pädevuskonflikti, esitab asja menetlev Euroopa delegaatprokurör memorandumi riigiasutusele, kellel on pädevus kohaldatava siseriikliku õiguse alusel, pärast järelevalvet teostava Euroopa prokuröri konsulteerimist ja vajaduse korral vastavalt siseriiklikele õigusaktidele. Asja menetlev Euroopa delegaatprokurör selgitab, miks Euroopa Prokuratuur oma pädevust teostas, ning esitab pädevale riigiasutusele asjaomased dokumendid.
- c) Kui see on artikli 25 lõike 6 kohaldamiseks teadliku otsuse tegemiseks vajalik, taotleb Euroopa delegaatprokurör täiendavat kättesaadavat asjakohast teavet liidu institutsioonidele, organitele ja asutustele ning liikmesriikide asutustele vastavalt artikli 24 lõikele 9.

2. LISA. SUUNISED EVOKATSIOONIÕIGUSE KASUTAMISE KRITEERIUMIDE KOHTA SEoses POOLELIOLEVATE KRIMINAALASJADEGA, MIS ON SEOTUD KURITEGUEDEGA, MIS ON EUROOPA PROKURATUURI PÄDEVUSES JA MIS ON SOORITATUD PÄRAST 20. NOVEMBRIT 2017

Vastavalt nõukogu määruse (EL) 2017/1939 (edaspidi „Euroopa Prokuratuuri määrus“) artikli 120 lõikele 2 on Euroopa Prokuratuur pädev kõigi tema pädevusse kuuluvate kuritegude korral, mis pannakse toime pärast 20. novembrit 2017. aastal, kui siseriiklikku uurimist ei ole veel lõpetatud ning süüdistusakti ei ole veel kohtule esitatud vastavalt artikli 27 lõike 7 teisele lõigule.

On üsna tõenäoline, et Euroopa Prokuratuuri operatiivtegevuse väga varajases staadiumis teavitavad liikmesriigi prokuratuurid vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 24 lõikele 2 Euroopa Prokuratuuri paljudest kriminaalasjadest, mille korral võib Euroopa Prokuratuur kasutada oma evokatsiooniõigust.

Liikmesriikidelt saadud hinnangute kohaselt saab Euroopa Prokuratuur teavet ligikaudu 2150 poolelioleva kriminaalaja kohta (edaspidi „menetlemata juhtumid“). Vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 27 lõikele 1 algab iga sellise teabe saamisel 5-päevane tähtaeg, et teha otsus evokatsiooniõiguse kasutamise kohta ning sellest tulenevalt kohustuse riigiasutust vastavalt teavitada.

Proportsionaalsuse ja vajalikkuse põhimõtte kohaselt peaks Euroopa Prokuratuur kasutama evokatsiooniõigust ainult nende kriminaalasjade korral, kus tema pädevuse teostamisega kaasneks lisaväärtus uurimise jätkamisele.

Sellega seoses viidatakse Euroopa Prokuratuuri kodukorra artikli 40 lõikes 2 (milles kehtestatakse teabe kontrollimise eeskirjad uurimise läbiviimise eest vastutuse võtmiseks) järgmistele üldkriteeriumidele:

- a. uurimise seis;
- b. uurimise asjakohasus seoses Euroopa Prokuratuuri uurimise ja süüdistuse esitamise põhimõtete ühtsuse tagamisega;
- c. uurimise piiriülesed aspektid;
- d. muu konkreetne põhjus, mis osutab sellele, et Euroopa Prokuratuuril on uurimise jätkamiseks paremad võimalused.

Seda arvestades sätestab kolleegium järgmised konkreetsed kriteeriumid, mida Euroopa delegaatprokurörid võtavad arvesse vastutuse võtmisel selliste kuritegude pooleliolevate uurimiste läbiviimise ees, mis on sooritatud pärast 20. novembrit 2017 ja kuni kuupäevani, mil Euroopa Prokuratuur hakkab täitma talle käesoleva määrusega kooskõlas antud uurimise ja süüdistuse esitamise ülesandeid:

- a) Euroopa Prokuratuur kasutab evokatsiooniõigust järgmistel juhtudel:

1. uurimised, millel võivad olla tagajärjed liidu tasandil või mis võivad kahjustada liidu mainet, sealhulgas kriminaalasjad, mille korral võidakse liidu mainet kahjustada üksnes riiklikul või kohalikul tasandil;
 2. uurimised, mille toimepanekus kahtlustatakse liidu ametnikke või muid teenistujaid, liidu institutsioonide liikmeid või muid ametiisikuid⁷;
- b) Kui lõikes 1 sätestatud nõuded ei ole täidetud, võib Euroopa Prokuratuur siiski kasutada evokatsiooniõigust kriminaalasja suhtes järgmistel juhtudel:
1. see on asjakohane seoses Euroopa Prokuratuuri uurimise ja süüdistuse esitamise põhimõtete ühtsuse tagamisega;
 2. esineb mõni konkreetne põhjus, mis osutab sellele, et Euroopa Prokuratuuril on uurimise jätkamiseks paremad võimalused
ning
 3. uurimise ja süüdistusakti esitamise menetlustähtajani järelejäänud aeg on kooskõlas veel teostamata uurimistoimingutega ning ei ohusta uurimise korrapärasest lõpetamist.
- c) Ilma et see piiraks eespool sätestatud kriteeriume, ei kasuta Euroopa Prokuratuur evokatsiooniõigust põhimõtteliselt seoses uurimisega, mida on alustatud üle kahe aasta enne seda, kui Euroopa Prokuratuur hakkas tegutsema, vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 120 lõike 2 teisele lausele.
- d) Igal juhul kasutab Euroopa Prokuratuur evokatsiooniõigust uurimiste suhtes, mis kuuluvad tema pädevusse, kui pädeva riigiasutusega saavutatakse kokkulepe evokatsiooniõiguse kasutamiseks.

⁷ Mõistet „ametiisik“ kasutatakse käesolevas dokumendis vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiivi (EL) 2017/1371 (mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil, (finantshuve kaitse direktiiv)) artikli 4 lõikes 4 ja põhjenduses 10 esitatud määratlusele ning ÜRO korrupsioonivastase konventsiooni artikli 2 punktides a, b ja c esitatud määratlusele ning see hõlmab rahvusvahelise organisatsiooni ametiisikuid.

3. LISA. EUROOPA PROKURATUURI KOLLEGIUMI SUUNISED EUROOPA DELEGAATPROKURÖRIDELE KRIMINAALASJADE EVOKATSIOONI ÕIGUSE MITTEKASUTAMISE KRITEERIUMIDE KOHTA

Euroopa delegaatprokurörid võtavad arvesse järgmisi suuniseid, et otsustada mitte kasutada evokatsiooniõigust kuritegude korral, mille tulemusel kahjustati või tõenäoliselt kahjustatakse liidu finantshuve väiksemas mahus kui 100 000 eurot, vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 27 lõikele 8:

Ilma et see piiraks sellega seoses alalise koja pädevust, otsustavad Euroopa delegaatprokurörid sõltumatult ja põhjendamatu viivitusega mitte kasutada evokatsiooniõigust selliste kuritegudega seotud kriminaalasjade korral, v.a järgmistel juhtudel:

- a) ametiisikud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiivi (EL) 2017/1371 (mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil) artikli 4 lõike 4 tähenduses, keda kahtlustatakse kuriteo toimepanekus mis tahes rollis;
- b) uurimine hõlmab kuritegelikku ühendust vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 22 lõikele 2;
- c) uurimisel võivad olla tagajärjed liidu tasandil või see võib kahjustada liidu mainet, sealhulgas kriminaalasjad, mille korral võidakse liidu mainet kahjustada riiklikul või kohalikul tasandil;
- d) uurimine on piiriülese mõõtmete, hõlmates vähemalt kahte Euroopa Prokuratuuris osalevat liikmesriiki, mistõttu on Euroopa Prokuratuuril ühtse asutusena uurimiseks ja süüdistuse esitamiseks tõhusam positsioon;
- e) uurimine on piiriülese mõõtme, hõlmates nii Euroopa Prokuratuuris osalevaid kui mitteosalevaid liikmesriike ja/või kolmandaid riike, ning riigiasutused ei võtnud asjakohaseid meetmeid või uurimine viibib oluliselt;
- f) riigiasutus ei võtnud ja tõenäoliselt ei võta või ei saa võtta asjakohaseid meetmeid liidu finantshuvidele tekitatud kahju täielikuks sissenõudmiseks;
või
- g) kui on kiiresti vaja tegelda ühe või mitmega järgmistest olukordadest ning vastutav riigiasutus ei võtnud asjakohaseid meetmeid ning tõenäoliselt ei võta või ei saa neid olukorra lahendamiseks võtta:
 1. konkreetne oht, et kuriteoga saadud tulu läheb kaotsi, müüakse, antakse üle või tehakse mingil viisil konfiskeerimiseks kättesaamatuks;
 2. konkreetne oht, et kahtlustatav võib (kahtlustatavad võivad) üritada põgeneda või üritab (üritavad) tegelikult põgeneda süüdistuse esitamise ja õigusemõistmise eest;
 3. konkreetne oht, et üht või mitut põhitunnistajat ähvardatakse, neile tekitatakse kahju või neile liginetakse muul viisil, et nad oma ütlusi muudaks;

EUROOPA
PROKURATUUR

4. konkreetne oht, et olulised asitõendid hävitatakse, neid varjatakse või need tehakse muul viisil kättesaamatuks;
5. risk, et kahju liidu finantshuvidele suureneb.

4. LISA. SUUNISED KRIMINAALASJADE PÄDEVATELE RIIGIASUTUSTELE EDASTAMISE KRITEERIUMIDE KOHTA

Vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 34 lõikele 3 ja artikli 9 lõikele 2 esitab kolleegium üldised suunised, mis võimaldavad alalistel kodadel edastada kriminaalasja pädevale riigiasutusele järgmistel juhtudel:

- kuritegude korral, mille tulemusel kahjustati või tõenäoliselt kahjustatakse liidu finantshuve väiksemas mahus kui 100 000 eurot, kui kolleegium leiab, viidates kuriteo raskusastmele või menetluse keerukusele konkreetse kriminaalasja korral, et vajadus liidu tasandil uurimise või süüdistuse esitamise järele puudub ning et see oleks uurimise või süüdistuse esitamise tõhususe huvides
- seoses direktiivi (EL) 2017/1371 artikli 3 lõike 2 punktides a ja b osutatud kuritegudega, kui liidu finantshuvidetele tekitatud või tõenäoliselt tekitatav kahju ei ületa mõnele teisele kannatanule tekitatud või tõenäoliselt tekitatavat kahju

Vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 34 lõike 3 neljandale lõigule hõlmavad sellised edastamised ka Euroopa Prokuratuuri pädevusse kuuluvaid lahutamatuult seotud kuritegusid, nagu on osutatud artikli 22 lõikes 3.

1. Kuriteod, mille tulemusel kahjustati või tõenäoliselt kahjustatakse liidu finantshuve väiksemas mahus kui 100 000 eurot

Vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 34 lõike 3 esimesele lõigule, võib alaline koda edastada kriminaalasja pädevale riigiasutusele kuritegude korral, mille tulemusel kahjustati või tõenäoliselt kahjustatakse liidu finantshuve väiksemas mahus kui 100 000 eurot, v.a järgmistel juhtudel:

- a) ametiisikud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiivi (EL) 2017/1371 (mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil) artikli 4 lõike 4 tähenduses, keda kahtlustatakse kuriteo toimepanekus mis tahes rollis;
- b) uurimine hõlmab kuritegelikku ühendust vastavalt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 22 lõikele 2;
- c) uurimisel võivad olla tagajärjed liidu tasandil või see võib kahjustada liidu mainet, sealhulgas kriminaalasjad, mille korral võidakse liidu mainet kahjustada üksnes riiklikul või kohalikul tasandil;
- d) uurimine on piiriülese mõõtmega, mis hõlmab vähemalt kahte Euroopa Prokuratuuris osalevat liikmesriiki ja/või nii osalevaid kui mitteosalevaid liikmesriike ja/või kolmandaid riike, mille tõttu on Euroopa Prokuratuur ühtse asutusena paremas positsioonis, et uurimist läbi viia ja süüdistust esitada;

- e) on põhjust arvata, et riigiasutus ei võtaks asjakohaseid meetmeid liidu finantshuvidele tekitatud kahju täielikuks hüvitamiseks;
- f) kui on kiiresti vaja tegelda ühe või mitmega järgmistest olukordadest ning vastutav riigiasutus ei võtnud asjakohaseid meetmeid ning tõenäoliselt ei võta või ei saa neid olukorra lahendamiseks võtta:
 - 1. konkreetne oht, et kuriteoga saadud tulu läheb kaotsi, müüakse, antakse üle või tehakse mingil viisil konfiskeerimiseks kättesaamatuks;
 - 2. konkreetne oht, et kahtlustatav võib (kahtlustatavad võivad) üritada põgeneda või üritab (üritavad) tegelikult põgeneda süüdistuse esitamise ja õigusemõistmise eest;
 - 3. konkreetne oht, et üht või mitut põhitunnistajat ähvardatakse, neile tekitatakse kahju või neile liginetakse muul viisil, et nad oma ütlusi muudaks;
 - 4. konkreetne oht, et olulised asitõendid hävitatakse, neid varjatakse või need tehakse muul viisil kättesaamatuks;
 - 5. risk, et kahju liidu finantshuvidele suureneb.

2. Direktiivi (EL) 2017/1371 artikli 3 lõike 2 punktides a ja b osutatud kuriteod ning kui liidu finantshuvidele tekitatud või tõenäoliselt tekitatav kahju ei ületa mõnele teisele kannatanule tekitatud või tõenäoliselt tekitatavat kahju

Seoses direktiivi (EL) 2017/1371 artikli 3 lõike 2 punktides a ja b osutatud kuritegudega, kui liidu finantshuvidele tekitatud või tõenäoliselt tekitatav kahju ei ületa mõnele teisele kannatanule tekitatud või tõenäoliselt tekitatavat kahju, võib alaline koda asjaomase teise kannatanu taotlusel edastada kriminaalasja pädevale riigiasutusele järgmistel juhtudel:

- a) kannatanu on liikmesriigi avalik-õiguslik asutus või organ ning
- b) pädev riigiasutus on paremas positsioonis uurimiseks või süüdistuse esitamiseks.